

Σ. τ. Δ. Δημοσιεύοντες πάνυ εὐχαρίστως τὴν κατωτέρω μελέτην περὶ Ἀραβικῆς ποιήσεως ἐγκρίτου ὁμογενοῦς ἡμῶν καὶ λογίου, εἰδικῶς δὲ ἀσχολουμένου ἐν τῇ Ἀσιατικῇ Παλαιογραφίᾳ ἐκφράζομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας αὐτῷ τε καὶ τῷ ἐν Κύπρῳ φιλομούσῳ συνδρομητῇ ἡμῶν κ. Πατίστῃ ὅστις πλὴν τῶν εὐγενῶν ὑπὲρ τοῦ «Ἀττικοῦ Μουσείου» ἐνεργειῶν του προσέθετο εἰς τὴν σύνταξιν τούτου σεβαστὸν συνεργάτην καὶ γνωστὸν διὰ τὰς τοιούτου εἵδους μελέτας του οὐ μόνον τῇ Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑσπερίᾳ.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ
ἩΤΟΙ
ΠΕΡΙ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ
ΥΠΟ
ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΑΣΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΑΜΜΟΧΩΣΤΩ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Διατελὼν πρόεδρος τοῦ ἐν Τριπόλει τῆς Βαρβαρίας ἐφετείου ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν κατὰ τὴν ἐκέῖσε διαμονὴν μου ν' ἀναδιφήσω τε καὶ ἐκμελετήσω τὰς ἐν αὐτῇ βιβλιοθήκῃ καὶ ἰδίως τὴν τῶν ἀρχαίων ἡγεμόνων αὐτῆς, ἐν ἣ μεταξὺ πλείστων κεκολοθωμένων ἀκαλλῶν καὶ συνήθως ἀχρονολογῶν μαγριπινῶν χειρογράφων ἀνεῦρον παρ' ἐλπίδα καὶ τινὰς κυλίνδρους, ἣ εἰλητάρια πάντῃ ἀγνώστους, διαφυγόντας μὲν εὐτυχῶς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν περιέργειαν τῶν ἀσιανολόγων ἐπέχοντας δὲ πολλὴν τὴν σημασίαν ἐν τῇ ἀσιατικῇ καὶ ἰδίως τῇ μαγριπινῇ ποιήσει τε καὶ παλαιογραφίᾳ.

Προτιθέμενος πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἄλλοτε γραφομένων μου¹ νὰ διαλάβω ἐν ὀλίγοις καὶ περὶ τῶν μαγριπινῶν τούτων χειρογράφων δίκην αὐθεντικῶν, οὕτως εἶπεῖν, ἀρχαιοτύπων πρόσφορον ἡγοῦμαι ἵνα προτάξω τινὰ περὶ κυλίνδρων χάριν πλείστερας διασαφήσεως.

Κυλίνδρος ἢ εἰλητάρια κυρίως ἢ εἰλήματα καὶ κοινῶς εἰλητάρια ἢ τυλικτάρια καλοῦνται τὰ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν ἐκ παπύρου, διφθέρας ἢ μεμβράνης ἀρχαῖα βιβλία. Κατὰ τὴν ἄκραν τῆς μεμβράνης ταινίας ἦν προσηλωμένη στρογγύλη τις ράβδος ἐκ πολυτίμου ξύλου ἢ ἐλέφαντος ὁ μ φ α λ ο ὕ καλουμένου μετὰ κεφαλῶν ἄκρων τῶν μετώπων ἢ κεράτων κεκοσμημένων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διὰ χρωμάτων, ἀργύρου, χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Περὶ τὴν ράβδον ταύτην ἐτυλίσσετο ἡ ταινιώδης βίβλος, πορφυροβαφῆς ἔστιν ὅτε, ἐδένετο διὰ λωρίου καὶ ἐτίθετο καθ' ὕλην ἐν ἐζωγραφημέναις θήκαις.

Κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ εἰληταρίου προσερεράπτοντο τμήμα διφθέρας κεχρωματισμένης, ἐφ' οὗ ἐγγράπτο τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου. Ὅθεν ὑπὸ τοιοῦτον σχῆμα μεταξὺ ἄλλων χειρογράφων ἀνεῦρον τὰ ἐξῆς ἀραβικὰ ποιήματα γεγραμμένα διὰ γραφῆς μαγριπινῆς² καλουμένης Χάττι γαρπούς. Τὰ ἀραβικὰ ταῦτα ποιήματα ὀνομάζονται Σεπάϊ Μουαλλακάτ σὺ

Μουζεχιπάτ ἦτοι ἑπτὰ ἀνηρτημένα καὶ κεχρυσωμένα. Οἱ ποιηταὶ τῶν ἑπτὰ τούτων ποιημάτων εἶνε ὁ Ἀμρουλκαῖς³, Τάραφα, Λεπίζ, Ἀμρούι-βέν-Κελσούμ, Χαρέη, Ζοχαῖρ καὶ Ἀνταρα⁴. Τὰ περιφημότερα ταῦτα ἑπτὰ ἀραβικὰ ποιήματα ἐγράφησαν πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωάμεθ καὶ ἐκ τῆς ἀναρτήσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναῶ τῆς Καάβας ἐπεκλήθησαν Μουαλλακάτ⁴. Οἱ Ἀράβες ἐκαλλιέργησαν αἰέποτε τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἡγάπησαν τὴν ποίησιν καὶ ἐτίμησαν τοὺς ποιητάς. Εἰς Σουκ Οὐχάζ, μίαν τῶν ἀγορῶν τοῦ Χετζρ ἐκτὸς τῶν ἐβδομαδιαίων πανηγύρεων, ἐτελεῖτο κατ' ἔτος ἐτέρα πανήγυρις διαρκούσα ἐπὶ μῆνα.

Ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, προσήρχοντο ποιηταὶ πανταχόθεν τῆς Ἀραβίας, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ ποιήματα αὐτῶν διακρινόμενα ὅχι ἐπὶ βόμβῳ λέξεων, ἀλλ' ἐπὶ ἰσχύϊ τέχνης καὶ ψάλωσι τὰ ἐπη των, ἀμιλλώμενα κατὰ τὴν καλλιέπειαν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ ἔργου. Ἦτο ποιητικὸς διαγωνισμός⁵, οὕτινος κριταὶ ἦσαν γραφῆς τῶν ἀσιατικῶν ἔθνων ἡμετέραν πραγματεῖαν περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὅρ. καὶ τὸ Journal Asiatique ἔτος γ' τὴν Biblioteca Arabo—Sicula Michele Amari, Hadji Khalfa ἐν τῷ περιωνύμῳ αὐτοῦ συγγράμματι Miftah esseadet, ὡς καὶ De Hammer Histoire del Empire ottoman τομ. 47. 18.

¹ Ὅρα περὶ ποιητῶν le korān traduction Kazimirski, καὶ ἑλλην. μετάφρασιν Κορανίου ὑπὸ Γερασίου Ι. Πεντάκη κεφ. κς' 223, 225.

² Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀμρουλκαῖς καλοῦνται λαμβδά, διότι ὅλοι οἱ στίχοι τοῦ ποιήματος αὐτοῦ λήγουσιν εἰς λάμβδα· τὴν μετάφρασιν τοῦ ποιήματος αὐτοῦ ἐπελήρθημεν πρὸ καιροῦ καὶ ἀσχολούμεθα εἰς τὴν διὰ μεταφράσεως ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ.

³ Ὅρα Ἀραβο-γαλλικὸν λεξικὸν κ. κ. Α. de Biberstein Kazimirski, τὸ μέγα Λεξικὸν Minincki καὶ Τουρκο-Γαλλικὸν Bianchi ἐν τοῖς κυρίοις ὀνόμασι.

⁴ Περὶ τῶν ἑπτὰ τούτων ποιημάτων Μουαλλικάτ πραγματεύεται ἐν τῷ γνωστῷ συγγράμματι αὐτοῦ ὁ Δ. Ρ. Arnold καλουμένην Carmina Antiquissima Arabum ἐν τῷ σοφῷ αὐτοῦ προλόγῳ ποιεῖται μνείαν μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἐν τῷ κειμένῳ αὐτοῦ μετεχειρίσθη ἐν μοίρᾳ προδιοικήσεως Κώδικας τινάς, οἵτινες εἰσιν οἱ ἐξῆς: Α' Κώδιξ Τήθης ἐξοχος, οὗ τὴν περιγραφὴν εὑροῖς ἂν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Ἀμρούι-βέν-Κελπούμ, ἐν ᾧ ἀναφέρονται ἡ τε πλοκὴ τῶν ποιημάτων καὶ αἱ ποικιλίαι τῆς γραφῆς. Β' Κώδιξ Βερολίνου, ἀπόγραφον νεώτερον, ὡς φαίνεται, γενόμενον Τουρκικῇ χειρὶ. Γ' Κώδιξ Ροι-διγέρου λίαν ἐπιμελῶς ἐξεργασμένος, ὅστις ἐγράφη τῇ χειρὶ τοῦ Ἀχμέτ πέν Ἀβδουλλάχ-βέν-Σαῖδ. Δ' Κώδιξ Παρισινός, οὗτος ἐγένετο ἐπὶ τῆς Καλκουτείας ἐκδόσεως καὶ εἶνε μέγα βοήθημα τοῖς ἐνασχολούμενοις περὶ τὰ ποιήματα τοῦ Μουαλλικάτ, τοιοῦτος δὲ τυγχάνει καὶ ὁ τοῦ Hammer.

⁵ Ἐξέστω μοι παρενείρας δίκην συμβολῆς πρὸς τέρψιν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ὅτι τοιοῦτος ποιητικὸς διαγωνισμὸς ἔλαβε χώραν, κατὰ τὴν ἐπίσημον ὀθωμανικὴν ἱστορίαν Ζαρῆχ Ἐνδερσὺν ἡ Χουμαγιόυν ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ. Ὁ ζεῖμνηστος οὗτος Σουλτάνος ἐραστὴς διατελὼν τῆς ὀθωμανικῆς ποιήσεως καὶ ἔνθερος ζηλωτὴς τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας (βελέγᾳ τῇ Ὄσμανῃ), ἐξέδωκε διαταγὴν ἐν ὅλῃ τῇ Αὐτοκρατορίᾳ προσκαλὼν τοὺς ἀπανταχοῦ τοῦ Κράτους αὐτοῦ ποιητάς ὅπως προσέλθωσιν εἰς τὸν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν Κωνσταντίνῳ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Τὸπ Καπού⁶ γενησόμενον ποιητικὸν διαγωνισμὸν ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. καὶ ἀπάντων τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ κράτους τῶν ἐπὶ παιδείᾳ διακρινόμενων. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει ταύτῃ προσήλθον πανταχόθεν τοῦ κράτους οἱ ποιηταὶ, καὶ κατὰ ἀνακτορικὴν διαταγὴν, ἀνήρτησαν τὰ ποιήματα αὐτῶν εἰς τὸ ὀρισθὲν μέρος τῆς αἰθού-

¹ Ὅρα «Ἀνατολικὸν Ἀστέρ» ἔφημ. Κων/πόλεως περὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας ἀριθ. 905, 906 καὶ 907.

² Ὅρα Περιόδ. τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου τόμ. Β' σελ. 285—286 αὐτόθ. τόμ. Γ' σελ. 68, 69 περὶ τῆς διαφόρου

πολυάριθμοι ἀκροαταί, πολῖται καὶ βεδουῖνοι. Εἰς τὸν ἱκανώτερον ἐπεφυλάσσετο, ὡς βραβεῖον, νὰ ἴδῃ τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα γεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασι καὶ ἀνηρτημένα εἰς τὸν ἀρχαιότερον ναὸν τῆς Κασάας ἐν Μέκκα.

Ἡ ποίησις ἐν τῇ Ἀραβίᾳ δὲν διетήρησε, καθὰ λέγει ὁ περιώνυμος Γερμανὸς ἀσιανολόγος Zenker ἐν τῷ κλασικῷ διτόμῳ αὐτοῦ συγγράμματι Bibliotheca Orientalis, τὴν ἰσχυράν αὐτῆς πρωτοτυπίαν, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τόποις ἐνθα ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα διεδόθη καὶ ἐξηπλώθη μετὰ τοῦ Ἰσλάμ, ἀφ' οὗ χρονολογοῦνται αἱ ἀρχαιότεραι συλλογαὶ τῆς ποιήσεως καὶ ἰδίως τῶν ἀσμάτων. Ἐν τῇ ἀραβικῇ ποιήσει ἐξέχει τὸ ὕψος καὶ μεγαλεῖον, ἅπερ πολλάκις καταφθάνουσιν εἰς τὰ ὑπατά ὅρια τῆς δαιμονίου ἀσιατικῆς φαντασίας. Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ γλώσσῃ ὑπάρχει τόση καταπλοϊκότης καὶ ὑπεροχὴ ὕψους καὶ μεγαλείου, ὅσον ἐν τῇ ἀραβικῇ, ἥτις ἀνέρχεται εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τοῦ ὕψους¹ μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νέων γλωσσῶν.

Ἐν τῇ προσῳδίᾳ τῆς ἀραβικῆς ποιήσεως τόνος καὶ τονισμὸς δὲν ὑπάρχει· ὁ τόνος ἰσοδυναμεῖ τῷ χρόνῳ, τὰ μέτρα αὐτῆς εἰσὶν ὅμοια τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ ποιήσει καὶ ἀραβιστὶ καλοῦνται ὡς ἐξῆς: 1) Τὸ Χαζέτζ, περιέχον πέντε ἄλλα εἶδη. 2) Τὸ Ρέμλ, περιέχον τρία εἶδη.

3) Μεσιζορί ἐν εἶδος. 4) Τὸ Μουνσερίχ, ὅπερ ἔχει συνήθως βραχεῖς πόδας. 5) Τὸ Μουτζετίς. 6) Τὸ Χαφίφ. 7) Τὸ Μουτεκαρίπ, ὅπερ ἐν τῇ ἀραβικῇ προσῳδίᾳ σύγκειται ἐκ τῆς λέξεως τετράκις φάτλουν. 8) Τὸ Σερεί. 9) Τὸ Ρουβαί τετράστιχον.

Συντομίας χάριν παραλείπομεν τὸ διάγραμμα τῶν ἀνωτέρω μέτρων. Τὰ ἐπτὰ ταῦτα ποιήματά εἰσιν ἄλλα κε-μήλια ἱερὰ καὶ γεγραμμένα ἰδιαιτέρως ἑκαστὸν ἐπὶ Περιγυμνῆς ἢ διφθέρας, ἥτις ἐστὶ χάρτης τραχύτερος καὶ ὑποδεέστερος τῆς μεμβράνης κατασκευαζόμενος ἐκ διφθέρας αἰγῶν ἢ προβάτων.

σης τῶν ἀνακτόρων. Μεταξὺ τῶν προσελθόντων ποιητῶν ἦτο καὶ τις ποιητὴς διάσημος ἐκ Κύπρου καλούμενος μουφτηζαδὲ Χιλμὴ ἐφένδης· κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθιμον ὤφειλεν ἑκαστος ποιητὴς νὰ καπνίσῃ τὸ ἀνηρτημένον ποίημα αὐτοῦ δι' ἀμβάρου ἢ ἀρωματικῆς καὶ βαρυόσμου οὐσίας πρὸς τέρψιν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος. Ὁ Κύπριος οὗτος ποιητὴς ἀντὶ εὐδύσμου τινὸς οὐσίας ἐκάπνισε τὸ ἀνηρτημένον ποίημα αὐτοῦ δι' ἀκρίδος προσεπιλέγων ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ καὶ τὸ ἐξῆς ἡμίστιχον:

Γκε τουρδὶμ βέντα Κίπρις δὲν μούρη θὲς πὰ ἱτζιράτ.

(ἦτοι ἔφερον ἐκ Κύπρου ὡς μύρμηξ πόδα ἀκρίδος)

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ στίχου τούτου ἐκίνησε μεγάλως τὴν περιέργειαν τῆς Α. Μ. ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ εὐφυίᾳ τοῦ ποιητοῦ τούτου. Ὅθεν προσεκάλεσε τὸν ποιητὴν Χιλμὴ ἐφένδη παρ' αὐτῷ, ἡμέψατο αὐτὸν δαψιλῶς καὶ ἔστειψε τὰ ποιήματα αὐτοῦ χαροποιοῖς ἔπεσι καὶ βραβεῖοις. Τὰ ποιήματα ταῦτα κεχρυσωμένα διὰ χρυσῶν πλαισίων καὶ δι' ἐξόχου γραφῆς Τααλίχ ἀνήρτηνται χάριν κοσμήσεως μέχρι σήμερον ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνακτόρων Τὸπ Καπου, ἥτις καλεῖται Διβάνη Σουαρά (αἰθουσα τῶν ποιητῶν).

Ἐκτοτε οὐδεὶς τῶν ὀθωμ. αὐτοκρατόρων ἐποίησατο ποιητικὸν διαγωνισμόν.

¹ Περὶ ὕψους τοῦ ἑλλαν. λόγου, ὡς καὶ τῶν ἀσιατικῶν ἔθνων ἐπραγματεύθημεν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἀναγνώσματι ἐν τῷ ἐν Κων/πόλει Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγῳ καὶ ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῇ ἐφημ. «Ἀνατολικῷ Ἀστέρει» ἀρ. 1550—1560.

Ἐκτὸς τῶν ἐπτὰ τούτων ποιημάτων ἐν χειρογράφοις ἀνεῦρον καὶ ἕτερον χειρόγραφον, φέρον ἐπιγραφὴν **Κασιδεῖ Λαχλαχ**, γεγραμμένον ἐπὶ παπύρου ἢ βύβλου· ὁ χάρτης οὗτος κατασκευαζόμενος ἐκ τοῦ ἔσω φλοιοῦ καλῆς φυομένης ποτὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγριδος ἐν Βαβυλῶνι, ἦν λίαν εὐφθαρτος ἀλλ' ἐν κοινῇ χρήσει, καθὼς εὐτελέστερος καὶ προσιτότερος τοῖς πᾶσι.

Τὰ ποιήματα τοῦ διασήμου μαγριπινῶ ποιητοῦ καλομένου Λαχλαχ εἰσὶν ἀνέκδοτα καὶ ἄγνωστα τοῖς πολλοῖς, ἅτε γραφέντα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀραβίδι φωνῇ, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μαγριπινῇ γραφῇ, παρεμφερεῖ τῇ ἀρχαιοτάτῃ κουφικῇ. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ διαιροῦνται εἰς λυρικά, ἐπικά καὶ ἐρωτικά· ἔγραψε δὲ περὶ καταπίεσεως τῶν λαῶν, περὶ τιμῆς, ὡς καὶ περὶ ἔρωτος.

Ὁ Λαχλαχ εἶνε φαιδροεῖμων ποιητὴς ἐκχέων λάθρως τὸν χεῖμαρρον τῆς ποιητικῆς φαντασίας του καὶ διὰ τῆς καταπληκτικότητος αὐτοῦ κατακληεῖ ἡδέως τοὺς ἀναγνώστας.

Τὰ ποιήματα ταῦτα καταρχὰς δυσκολευθέντες μεγάλως ν' ἀναγνώσωμεν ἠναγκάσθημεν νὰ παραλάβωμεν ἐπικουρον ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν τὸν Σείχουλ Βελέτ Ἀλῆ ἐφένδη ἐλ Κέρκενι, ἄνδρα ἀρχαιομαθῆ παρὰ μαγριπινῶς. Τῇ συνεργασίᾳ τοῦ εἰρημένου κατωρθώσαμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ ποθομένου. Οὕτως οὖν μετάφρασιν τῶν ποιημάτων τοῦ Λαχλαχ ἐπιφυλαττόμεθα προσεχῶς νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῷ περὶ τοῦ Νομοῦ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας ἱστορικῷ καὶ τοπογραφικῷ συγγράμματι ἡμῶν¹. Τὸ ἐρωτικὸν ἄσμα τοῦ Λαχλαχ φέρει ὕμᾱς εἰς ἐντυπώσεις θελκτικὰς καὶ εὐαρέστους ἀναμνήσεις τῆς μαθητιώσης ἡλικίας· τὴν στιγμὴν ταύτην φέρομεν ἐν τῷ νῷ ἡμῶν τὰς περὶ ἔρωτος στροφὰς τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους². Ἐὰν ὁ Λαχλαχ ὑπολείπεται πολὺ τοῦ Σοφοκλέους, οὐχ ἦττον ὁμως συμφωνεῖ ἐν πολλοῖς ἐν τῷ περὶ ἔρωτος ἄσματι αὐτοῦ.

Ἐπιτραπήτω μοι λοιπὸν νὰ παραφράσω αὐτὸ καὶ ἔστω τὸ προσφερόμενον διὰ τοὺς περιέρχους εὐάρεστον τεμάχιον εἰς πνευματικὴν αὐτῶν ἀπόλαυσιν ἐκ τοῦ μεγάλου δείπνου τῆς Σοφοκλείου ποιήσεως:

Ἔρως, ἀκατανίκητε εἰς πάσας σου τὰς μάχας.

Ἔρως, πλουσίους τυραννεῖς κ' εἰς τρυφερὰς παρθένους

Ἐνδιατρίβεις παρειὰς κ' εἰς τὰς θαλάσσας τρέχεις

καὶ εἰς καλύδας γεωργῶν, κανεῖς δὲν σ' ἀποφεύγει,

Οὔτε θεὸς ἀθάνατος οὔτε θνητῶν τὸ γένος,

ἀλλ' ἅπαντες τρελλαίνονται, ὅταν ἐσένα ἔχουν.

Δικαίους παραφέρεις σὺ ἄδικον γυνώμην νάχουν.

Διὰ κακά, σὺ καὶ ἐδῶ τοὺς συγγενεῖς ταράττεις

καὶ εἰς διχόνοιαν αὐτοὺς ἐμβάλλεις καὶ ἐρίζουν.

Νικᾷ ὁμως ὁ ἥμερος ὁ σπινθηροδολίζων

ἐκ τῶν βλεφάρων τῆς καλῆς καὶ θελκτικῆς νύμφης,

διότ' εἶνε συμπάρεδρος θεσμῶν μεγάλων κ' ἔχει

συμπαίζουσαν τὴν ἄμαχον θεὰν τὴν Ἀφροδίτην.

¹ Ἀποσπάσματα τῆς ἀνεκδότου ταύτης συγγραφῆς ἡμῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἄλλοτε ἐν ταῖς ἐφημερίσι Κων/πόλεως, Νεολόγῳ, Ἀνατολικῷ Ἀστέρει καὶ Τύπῳ.

² Σοφοκλέους Ἀντιγόν. 781—800.

Ἄτερον χειρόγραφον καλούμενον Γαζέλι Χαφηζά ἤτοι ὠδαὶ τῆς Χαφηζά ἀνέκδοτον· ἡ λέξις Γαζέλ σημαίνει ὠδὴ ὡς καὶ ποίημα ἐρωτικὸν ἢ βακχικὸν συγκείμενον ἐκ 5 ἢ τὸ πολὺ 18 στίχων:

Ἐν Ἀραβίᾳ οἱ ἀπαγγέλλοντες ἐρωτικὴν ὠδὴν ἐκαλοῦντο Γαζέλ Χάν· τοιοῦτον ὄνομα κατ' ἐξοχὴν ἔφε-
ρεν ἡ περιώνυμος Χαφηζά, ἣτις θεωρεῖται ἄλλη Σαπφώ.

Ἐκτὸς τῶν ὠδῶν τούτων ἔγραψε καὶ διάφορα ἐπιτύμ-

Ἄτερον ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπιτυμβίων:

- « ὦ ματαιότης τοῦ κόσμου τούτου
- « ὦ ἀπατηλὸν καὶ πρόσκαιρον θναρ!
- « Ἄρα γε ἐπαναπαύεσαι, ἄνθρωπε;
- « Στηρίζεσαι ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ κόσμου;
- « Οὐδενὶ ὁ κόσμος ὑπελείφθη,
- « Οὐδενὸς ἡ ἐξουσία διαρκὲς διετέλεσεν.
- » Γεύθητι τοῦ καρποῦ τοῦ κήπου τῆς ζωῆς
- « Δεήθητι τοῦ Θεοῦ, φεῦ! ἀπόλλυσαι!

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

(18^{ος} αἰ., 174)

βια (Μερασὴ) ἐξ ὧν μεταφράζομεν τινὰ τὰ περὶ ματαιότητος τοῦ κόσμου ἔχοντα ὡς ἑξῆς:

- « Ἐπειδὴ ὁ ἀσταθὴς οὗτος κόσμος οὐδενὶ ἐστὶν αἰώνιος,
- « Πρόσελθε (διαβάτα), ἀνάγκως ἐν εὐλαβείᾳ ἕνα φατιχὰν
[μὴ σιγήσης·
- « Ἴδὲ ἐν συναισθήσει τὸν τάφον τοῦ Μωάμεθ· λάβε παρά-
[δειγμα.
- « Πᾶσα πνοὴ φθαρτὴ ἐστί, μόνος ὁ Θεὸς ὑπάρχει ζῶν καὶ
[ἀθάνατος.»

Ἄτερον χειρόγραφον Δηβάνη Λεϊλ ᾧ ἤτοι συλλογὴ ποιημάτων Λεϊλάς. Ἡ συλλογὴ αὕτη πραγματεύεται περὶ θόξης καὶ περὶ χαρᾶς. Ἡ δαιμόνιος αὕτη ποιήτρια ἔχει ἑξαλλον ποιητικὸν ὕψος καὶ πολλάκις ἐξέρχεται ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ φαίνεται ὑψιπέτις εἰς τὸν ἰδανικὸν κόσμον, ἐξ οὗ ἀρύεται ἀρχὰς ιδεώδεις καὶ καθίσταται φασείμβροτος.

Ἄτερον χειρόγραφον Ἐλκασαϊτ Ἀλ ἡ-βέν-Ἀβὶ Ταλίπ, πραγματευόμενον περὶ θεολογίας καὶ φιλοσο-

φίας ὁ ἀρικυδὴς οὗτος ποιητὴς διαπρέπει ἐπὶ ζωηρᾷ εἰκονίσει χαρακτήρων καὶ ψυχολογικῇ ἀναλύσει καὶ ἐπὶ πολλῇ πρωτοτυπίᾳ. Τὸ ἀνεκδότον τοῦτο ποίημα χαίρει μεγάλῃν σπουδαιότητᾳ παρὰ τοῖς μαγριπινοῖς, διότι ὁ ἀνὴρ, καθὰ ἐπληροφορήθη παρ' ἀνδρὸς εἰδικοῦ περὶ τὴν μαγριπινὴν φιλοσοφίαν, διέπρεψε μεγάλως ὥς φιλόσοφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ καλοῦσιν αὐτὸν ὑπατον τῶν φιλοσόφων (οὐλαίχουκεμα).

Τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχει ἑμμετρος γραμματικὴ τῶν κανόνων τῆς ἀραβίδος φωνῆς, ἐν χειρογράφῳ ἀνεκδότῳ· τὸ ἀρ-

γου ἡμῶν παρῶδοῦμεν ἐκ τοῦ κλασικοῦ ποιήματος τοῦ Ὀμήρου τῶν Περσῶν ποιητῶν Σααδῆ καλουμένου Ῥοδοκῆπου τὸ ἐξῆς τετράστιχον ἀναφερόμενον ἐν τῷ τέλει τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ:

«Θαρρῶντες ἐλαλήσαμεν, ἀγαπητοὶ μου φίλοι!

Καρποὺς μελέτης ἐμβριθοῦς ἐξήνεγκαν τὰ χεῖλη.

«Ἄν δέ τις μεταξὺ ἡμῶν εἰσέτι ἀμφιδάλλῃ

Τὸ βῆμα τοῦτο παρελθὼν, ἡδύτερον ἅς ψάλλῃ.»

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΜΕΤΑΝΟΟΥΣΑ

χαῖον τοῦτο σύγγραμμα εἶνε περίεργον, διότι τὸ πάλαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι πρὸ τῆς ἀναπτύξεως καὶ διαδόσεως τῶν γραμμάτων τὰ πάντα ἐψάλλοντο καὶ τὰ πάντα ἐγράφοντο διὰ ποιήσεως ἢ δι' ἐποποιίας.

Τοσαῦτα τόγε νῦν ἐν πρωτοτύπῳ ἀποσπῶντες ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀνεκδότου συγγραφῆς καὶ δημοσιεύοντες περὶ τῆς ἀραβικῆς ποιήσεως ἐξ ἀνεκδότων μαγριπινῶν παλαιογραφικῶν χειρογράφων ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν ἀσιανολόγων.

Οὐδόλως ἀποθαρρῶντες ἐκ τοῦ σπουδαίου τούτου ἐρ-

ΤΟ ΕΘΙΜΟΝ ΤΩΝ ΔΩΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἀσχολοῦνται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας εἰς δῶρα τῆς πρωτοχρονίας, καὶ ὁμιλοῦν συχνὰ ἀγνοοῦντες οἱ πλεῖστοι τὴν ἔννοιαν. Ἴσως δὲν θὰ δυσαρεστηθοῦν ν' ἀναγνώσουν τὰς ἐπομένας γραμμὰς εἰς αὐτὰ ἀναφερόμενας καὶ λάθωσι μίαν ιδέαν. Ἡ λέξις étrenne, παράγεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ strenae, καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς εὐρίσκεται μεθ' ἐνδὸς éstrennes. Λέγουσιν ὅτι ὁ Τάτιος (βασιλεὺς τῆς Ῥώμης κατὰ τὸν ὀγδοὸν αἰῶνα Π. Χ.) λαβὼν ὡς καλὴν εὐχὴν κλάδους κεκκομμένους ἐξ ἱεροῦ δάσους ἀφιερῶμένου εἰς τὴν